

KARACABEY MERİ NOSU KOYUNLARININ YARI-ENTANSİF KOŞULLARDA BAŞLICA VERİM ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. II. YAPAĞI VERİMİ VE YAPAĞI ÖZELLİKLERİ, BÜYÜME ve YAŞAM GÜCÜ

Hasan BAŞPINAR¹

Metin PETEK¹

Mustafa OĞAN¹

Müslim KARAMUSTAFAOĞLU²

E. Seval BATMAZ¹

An investigation on the main production performances of Karacabey merino sheep under semi-intensive conditions. I. Fleece yield and fleece characteristic, growth and survival rate.

SUMMARY

The aim of this study was to determine the main production characteristics of Karacabey Merino sheep under semi-intensive conditions reared in Karacabey state farm. In this part of the study, the greasy fleece yield and fleece characteristics of sheep, growth and survival rate of lambs have been considered.

It has been found that greasy fleece weight, staple length and fiber diameter of ewes were 4.46 kg, 7.39 cm and 21.34 micron respectively.

Birth and 90th day (weaning) weights of male and female lambs were found 4.31 and 25.31 kg, 4.22 and 23.39 kg respectively.

Survival rate of lambs at 90th of age was estimated 92.87 %.

Effects of age and year on greasy fleece weight and fleece characteristics were found statistically significant (P<0.001).

Except the effect of sex on birth weight, effects of all environmental factors, studied, on birth and 90th weights were found statistically significant (P<0.05, P<0.01).

KEY WORDS: Karacabey merino sheep, fleece weight and fleece characteristic, growth and survival rate.

ÖZET

Bu araştırma Karacabey Tarım İşletmesi'nde yetiştirilen Karacabey Merinosu koyunların yarı-entansif koşullarda başlıca verim özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde koyunların kirli yapağı verimi ve yapağı özellikleri, kuzuların büyüme ve yaşama gücü incelenmiştir.

Koyunların kirli yapağı verimi, lüle uzunluğu ve elyaf çapı sırasıyla 4.46 kg, 7.39 cm ve 21.34 mikron bulunmuştur.

Erkek ve dişi kuzuların doğum ve 90. gün (sütten kesim) ağırlıkları sırasıyla 4.31 ve 25.31 kg, 4.22 ve 23.39 kg bulunmuştur.

Kuzunun 90 güne kadar ki yaşama gücü %92.87 saptanmıştır.

Yaş ve yılın, yapağı verimi ve yapağı özelliklerine etkileri istatistiki önemde bulunmuştur (P<0.001).

Cinsiyetin doğum ağırlığına etkisi hariç incelenen tüm çevre faktörlerinin doğum ve 90.gün ağırlıklarına etkileri istatistiki önemde bulunmuştur (P<0.05, P<0.01).

ANAHTAR KELİMELER: Karacabey Merinosu, yapağı verimi ve özellikleri, büyüme ve yaşama gücü.

GİRİŞ

Türkiye'de yetiştirilen ekonomik öneme sahip hayvan mevcudunun (kanatlılar hariç) %60.1'ini koyun türü oluşturmaktadır. Bu denli yüksek oranın nedeni ülkenin coğrafi ve iklim koşullarının, toplumun sosyo-ekonomik yapısının bu tür hayvanların yetiştirilmesine uygun ortam yaratmasından ileri gelmektedir (Anonim, 1995).

Türkiye'nin toplam 33.8 milyon baş koyun varlığının %2.4'ünü Merinos koyunları oluşturmaktadır. Türkiye'de 1935, 1952 ve 1968 yıllarında sırasıyla Karacabey Merinosu, Orta Anadolu Merinosu ve Ramlıç koyun ırklarının elde edilmesiyle ilgili çalışmalardan bugüne kadar bu kültür koyun ırklarının toplam koyun varlığımız içinde %2.4 seviyesinde olması tüm çiftlik hayvanları içerisinde koyunculüğün önemli pek çok sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Buna rağmen koyunculuktan 102.115 ton et, 934.495 ton süt, 2.485 ton Merinos yapağısı, 48.290

ton kaba ve karışık yapağı ve 5.996.500 adet deri sağlanmaktadır (Anonim, 1995).

Bugün çok iyi bilinen koyunculüğün sorunları bir bütün olarak ele alınıp çözümlendiğinde, gelecekte bu yetiştirme kolunun ekonomiye katkısının giderek artacağı kuşkusuzdur.

Akkaraman, Dağlıç, İvesi, Karayaka, Kıvırcık, Orta Anadolu Merinosu, Morkaraman, Sakız, Karacabey Merinosu, Ramlıç ve İmroz koyunlarında kirli yapağı verimi, lüle uzunluğu ve elyaf çapı bildirilen sıraya göre 1.50 kg, 8.08 cm ve 27.76 mikron; 1.78 kg, 12.28 cm ve 30.23 mikron; 2.25 kg, 11.87 cm ve 29.39 mikron; 1.92 kg, 20.61 cm ve 37.68 mikron; 1.28 kg, 8.75 cm ve 31.82 mikron; 1.95 kg, 5.94 cm ve 22.91 mikron; 1.62 kg, 12.45 cm ve 33.70 mikron; 1.49 kg, 9.00 cm ve 28.10 mikron; 3.35 kg, 6.18 cm ve 20.27 mikron; 2.96 kg, 7.3 cm ve 21.64 mikron; 2.07 kg, 18.4 cm ve 36.0 mikron tespit edilmiştir (Yalçın ve ark., 1980b; Demir, 1983; Başpınar, 1985; Oğan, 1994).

Orta Anadolu Merinoslarında tek erkek, tek dişi, ikiz erkek ve ikiz dişi gruplarında ortalama doğum, 75.gün ve 105. gün ağırlıkları sırasıyla 4.69, 22.6 ve 28.9 kg;

1: U.Ü. Veteriner Fakültesi - Bursa.

2: Karacabey Tarım İşletmesi - Bursa.

4.47, 21.2 ve 26.8 kg; 4.04, 17.08 ve 23.2 kg; 3.81, 17.0 ve 21.2 kg saptanmıştır (Yalçın ve ark., 1980a).

Akkaraman kuzularının doğum, 75.gün ve 105. gün ağırlıkları sırasıyla 3.92, 18.93 ve 23.6 kg tespit edilmiştir (Yalçın ve ark., 1976).

Morkaraman kuzularının doğum ve 93. gün sütten kesim ağırlığı sırasıyla 3.40 ve 20.03 kg bulunmuştur (Müftüoğlu, 1974).

Kıvırcık kuzularda tek erkek, tek dişi, ikiz erkek ve ikiz dişi kuzu gruplarında ortalama doğum ve 105. gün ağırlıkları sırasıyla 3.92 ve 22.72 kg; 3.63 ve 19.40 kg; 3.40 ve 19.92 kg; 3.13 ve 17.90 kg tespit edilmiştir (Evrin ve ark., 1991).

Karayaka kuzularının doğum, 75. gün ve 105. gün ağırlıkları sırasıyla erkek kuzularda 3.8, 17.6 ve 22.3 kg; dişi kuzularda 3.5, 15.8 ve 19.7 kg saptanmıştır (Aritürk ve ark., 1985).

Bandırma Merinos Çiftliği'ndeki Karacabey Merinosu kuzularının doğum, 75.gün ve 110. gün ağırlıkları sırasıyla erkek kuzularda 4.4, 22.4 ve 28.8 kg; dişi kuzularda 4.2, 21.6 ve 27.3 kg bulunmuştur (İmeryüz, 1979).

Çeşitli araştırmalarda, Orta Anadolu Merinosu, Akkaraman, Karayaka ve Kıvırcık kuzularının 105. gün yaşam güçleri sırasıyla %94.6, 95.4, 96.0 ve 94.6; Morkaraman kuzularının 93. gün yaşama gücü %98.2 ve Karacabey Merinosu kuzularda 110. gün yaşama gücü %94.6 bulunmuştur (Müftüoğlu, 1974; Yalçın ve Aktaş, 1976; İmeryüz, 1979; Yalçın ve ark., 1980a; Aritürk ve ark., 1985; Evrin ve ark., 1991).

Yapağı verimi ve yapağı özelliklerine koyunun yaşının ve verim yılını etkileri önemli bulunmuştur (Demir, 1983; Başpinar, 1985; Oğan, 1994). Kuzuların doğum ve sütten kesim ağırlıklarına ise ana yaşının, yılın, cinsiyetin ve doğum tipinin etkileri istatistiksel önemde tespit edilmişlerdir (Demir, 1983; Evrin ve ark., 1991; Oğan, 1994).

Bu araştırma Karacabey Tarım İşletmesi'nde yetiştirilen Karacabey Merinoslarının yarı entansif koşullarda başlıca verim özelliklerini ortaya koymak amacıyla düzenlenmiştir. Araştırmanın bu II. bölümünde koyunların yapağı verimi ve yapağı özellikleri, kuzuların büyüme ve yaşama gücü incelenmiştir.

MATERYAL ve METOT

Araştırma Karacabey Tarım İşletmesi'nde yürütülmüştür. İşletmede yetiştirilen Karacabey Merinosu koyun ve kuzularının 1992-1993 ve 1993-1994 yılları arasında tespit edilen verim kayıtları bu araştırmanın materyalini oluşturmuştur.

Araştırma süresince besleme, işletmenin besleme programına göre düzenlenmiştir. Eylül-ekim aylarında meraya ilaveten, hayvan başına 1.5 kg kuru çayır otu ve 600 g kesif yem, Kasım, Aralık, Ocak ve Şubat aylarında koyunlar ağılda tutulup günde hayvan başına 1 kg yonca ve 800 g kesif yem verilmiştir. Mart ayından Ağustos ayının sonuna kadar koyunlar 400 g yonca + 600 g kesif yem + meraya dayalı olarak beslenmişlerdir. Kuzular 6-10 günlükten itibaren analarını emmelerine ilaveten günde 50-60 g kuzu büyütme yemine alıştırılarak bu miktar yavaş yavaş 300 g'a çıkarılmıştır.

İşletmede kırkımlar her iki araştırma yılında Haziran ayı başlarında yapılmış ve her koyunun kirli yapağı verimi 50 g duyarlılıkla tartılarak tespit edilmiştir.

Kırkım öncesinde koyunların ve dişi tokluların son kaburga üstü bölgesinden yaklaşık 10 g kadar yapağı örnekleri alınarak, bunlar lüle uzunluğu ve elyaf çapı yönlerinden incelenmiştir. Yapağının lüle uzunluğu ve elyaf çapı İmeryüz ve Sandıkçioğlu (1968) tarafından belirlenen metotlara göre bulunmuştur.

Kuzular doğumlarını izleyen ilk 16 saat içinde tartılarak doğum ağırlığı, doğum tarihi, doğum tipi, cinsiyeti ve ana numarası kaydedilmiştir. Kuzular yaklaşık 90 günlük yaşta sütten kesilmişlerdir. Kuzuların 90. gün ağırlıkları iki haftada bir yapılan tartımlardaki ağırlıkların interpolasyonu ile elde edilmiştir.

Yapağı verimi, yapağı özellikleri, doğum ağırlığı ve 90. gün (sütten kesim) ağırlığı üzerine etki eden incelenen çevre faktörlerinin etki paylarının hesaplanması "Least Squares" metoduyla ve bu etkilere ait önem kontrolleri Yalçın (1975) tarafından bildirilen Varyans Analizi metoduyla yapılmıştır. Grupların ikili mukayeselerinde "t-testi" uygulanmıştır (Düzgüneş ve ark., 1993). İstatistiki işlemler bilgisayarda Minitab adlı istatistik program yardımıyla yapılmıştır.

BULGULAR

1.Yapağı Verimi ve Özellikleri: Bu çalışmada elde edilen Karacabey Merinosu koyunların çeşitli yaş gruplarına ait yapağı verimi ve özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de de görüldüğü gibi genel ortalama yapağı verimi, lüle uzunluğu ve elyaf çapı sırasıyla 4.46 kg, 7.39 cm ve 21.34 mikron bulunmuştur.

2.Büyüme: İki ayrı araştırma yılına ait kuzuların doğum ağırlıkları Tablo 2'de ve 90. gün (sütten kesim) ağırlıkları ise Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2 ve Tablo 3 incelendiğinde her iki araştırma yılının birlikte değerlendirildiği genel ortalama doğum ve 90. gün ağırlıkları sırasıyla erkek kuzularda 4.31 ve 25.31 kg, dişi kuzularda ise 4.22 ve 23.39 kg tespit edilmiştir.

3. Yaşama Gücü: Karacabey Merinosu kuzularının 90. güne (sütten kesim) kadar ki yaşama gücü Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4'de görüldüğü gibi, her iki araştırma yılının birlikte değerlendirildiği genelde 90.güne kadar yaşama gücü, tek doğan kuzularda %92.54, ikiz doğan kuzularda %93.04 ve tüm kuzulara ait ise %92.87 bulunmuştur. Araştırma yılları bakımından kuzuların 90. gün yaşama gücü değerleri arasında istatistiki önemde bir fark tespit edilmiştir (P<0.001).

4.Bazı Çevre Faktörlerinin Verim Özellikleri Üzerindeki Etkileri: Koyunun yaşı ve verim yılının, kirli yapağı verimi, lüle uzunluğu ve elyaf çapı üzerindeki etki payları ve bunlarla ilgili varyans analiz sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5'den izlendiği gibi yapağı verimi ve özelliklerine koyunun yaşının ve verim yılının etkisi istatistiki önemde bulunmuştur (P<0.001). Ana yaşının, verim yılının, cinsiyetin ve doğum tipinin, kuzuların doğum ve 90.gün (sütten kesim) ağırlıkları üzerindeki etkilerine ilişkin varyans analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, cinsiyetin doğum ağırlığına etkisi hariç diğer incelenen tüm çevre faktörlerinin doğum ve 90. gün ağırlıklarına etkileri istatistiki önemde bulunmuştur (P<0.05, P<0.01).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Karacabey Merinosu koyunlarıyla ilgili tespit edilen kirliliği verimi değeri (4.46 kg), giriş bölümünde verilen aynı verim özelliği ile ilgili tüm koyun ırklarına ait değerlerden yüksek bulunmuştur (Yalçın ve ark., 1980b; Demir, 1983; Başpınar, 1985; Oğan, 1994).

Lüle uzunluğu (7.39 cm), yerli koyun ırklarımızın lüle uzunluğu değerlerinden düşük (Yalçın ve ark., 1980b; Başpınar, 1985), Ramlıç koyununa ait lüle uzunluğu değeri ile benzer düzeyde (Demir, 1983) ve aynı bir çalışmada Karacabey Merinosu ile ilgili bildirilen lüle uzunluğu değerinden yüksek bulunmuştur (Oğan, 1994).

Elyaf çapı ise (21.34 mikron), aynı verim özelliği ile bildirilen yerli koyun ırklarımıza ait değerlerden düşük, Ramlıç, Orta Anadolu Merinosu ve Karacabey Merinosuna ait değerlere benzer düzeyde tespit edilmiştir (Yalçın ve ark., 1980b; Demir, 1983; Başpınar, 1985; Oğan, 1994).

Çevre faktörlerinin etkilerinin incelendiği araştırmalarda tespit edilen bulgulara benzer şekilde bu çalışmada da koyunun yaşının ve verim yılının, yapağı verimine, lüle uzunluğuna ve elyaf çapına etkileri istatistiki önemde bulunmuştur. (Demir, 1983; Başpınar, 1985; Oğan, 1994)

Her iki araştırma yılında 1½ yaş grubundaki koyunların kirliliği verimlerinin diğer yaş gruplarına ait değerlerden yüksek olması bu yaş grubundaki

yapağı veriminin bir buçuk yıllık yapağı büyümesine bağlı olmasından kaynaklanabilir.

Bu çalışmada tespit edilen doğum ve 90. gün süttan kesim ağırlıkları (erkek kuzular için 4.31 ve 25.31 kg, dişi kuzular için 4.22 ve 23.39 kg), büyümenin incelendiği çeşitli araştırmalarda Akkaraman, Morkaraman, Karayaka ve Kıvırcık kuzuları için bildirilen doğum ve süttan kesim ağırlıklarından yüksek (Müftüoğlu, 1974; Yalçın ve Aktaş, 1976; Arıtürk ve ark., 1985; Evrim ve ark., 1991), Orta Anadolu Merinosu ve Karacabey Merinosu kuzularına ait, aynı verim özellikleri ile ilgili değerlere benzer düzeydedir (İmeryüz, 1979; Yalçın ve ark., 1980a).

Bu çalışmada, doğum ve 90. gün ağırlıklarına etkili, bulunan, incelenen çevre faktörleri ile ilgili sonuçlar diğer çalışmalarla da benzerlik göstermiştir (Demir, 1983; Evrim ve ark., 1991; Oğan, 1994).

Tablo 4'de görüldüğü gibi kuzuların 90. gün süttan kesime kadar ki yaşama gücü (%92.87) Orta Anadolu Merinosu, Akkaraman, Karayaka, Morkaraman, Kıvırcık ve Karacabey kuzuların süttan kesime kadar ki yaşama gücü değerlerinden düşük bulunmuştur (Müftüoğlu, 1974; Yalçın ve Aktaş, 1976; İmeryüz, 1979; Yalçın ve ark., 1980a; Arıtürk ve ark., 1985; Evrim ve ark., 1991). Fakat Tablo 4 incelendiğinde araştırmanın ikinci yılında kuzuların yaşama gücü (%96.72) yukarıda bildirilen genotiplerden Morkaraman ırkı hariç diğer ırklara ait kuzuların yaşama gücü değerlerinden yüksek bulunmuştur.

Tablo 1. Karacabey Merinosu Koyunların Yapağı Verimi ve Yapağı Özellikleri.

YIL		YAŞ																	
		1½			2½			3½			4½			5½			GENEL		
		n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx
1993	Yapağı verimi (kg)	88	5.43	0.09	95	4.57	0.08	89	4.35	0.09	91	4.14	0.08	90	4.22	0.08	453	4.54	0.05
	Lüle uzunluğu (cm)	81	9.74	0.18	99	7.48	0.11	93	7.11	0.10	91	7.04	0.12	85	6.84	0.09	449	7.60	0.07
	Elyaf çapı (µ)	81	21.79	0.09	98	21.71	0.08	93	21.43	0.13	91	21.51	0.11	85	21.63	0.11	448	21.61	0.04
1994	Yapağı verimi (kg)	92	6.13	0.08	99	3.97	0.06	103	3.88	0.06	98	3.61	0.07	-	-	-	392	4.37	0.06
	Lüle uzunluğu (cm)	91	11.08	0.20	99	6.30	0.09	103	5.97	0.10	97	5.55	0.11	-	-	-	390	7.14	0.13
	Elyaf çapı (µ)	91	20.74	0.11	99	21.07	0.12	103	21.07	0.11	97	21.18	0.11	-	-	-	390	21.02	0.05
GENEL	Yapağı verimi (kg)	180	5.79	0.07	194	4.26	0.05	192	4.10	0.05	189	3.86	0.06	90	4.22	0.08	845	4.46	0.04
	Lüle uzunluğu (cm)	172	10.45	0.15	198	6.89	0.08	196	6.51	0.08	188	6.27	0.09	85	6.84	0.09	839	7.39	0.07
	Elyaf çapı (µ)	172	21.23	0.08	197	21.38	0.07	196	21.24	0.08	188	21.33	0.07	85	21.63	0.11	838	21.34	0.04

Tablo 2. Karacabey Merinosu Kuzuların Doğum Ağırlıkları (kg).

YIL	Doğum Koyun tipi	Yaşı	1993						1994						GENEL					
			Erkek			Dişi			Erkek			Dişi			Erkek			Dişi		
			n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx
	T	1½	27	4.28	0.14	27	4.16	0.15	33	4.59	0.17	28	4.63	0.18	60	4.45	0.11	55	4.40	0.12
	E	2½	23	4.60	0.18	27	4.53	0.13	24	4.83	0.22	22	4.63	0.17	47	4.72	0.14	49	4.57	0.11
	K	3½	21	4.65	0.19	16	4.51	0.18	16	4.94	0.28	25	4.82	0.17	37	4.77	0.17	41	4.69	0.13
		4½	14	4.77	0.15	19	4.63	0.21	21	4.91	0.21	13	4.83	0.30	35	4.86	0.14	32	4.71	0.17
		5½	13	4.40	0.17	21	4.25	0.16	-	-	-	-	-	13	4.40	0.17	21	4.25	0.16	
		Genel	98	4.52	0.07	110	4.39	0.07	94	4.78	0.10	88	4.71	0.09	192	4.64	0.06	198	4.53	0.06
	I	1½	5	4.50	0.11	5	4.12	0.07	13	3.87	0.07	17	3.77	0.15	18	4.05	0.09	22	3.85	0.12
	K	2½	35	4.26	0.10	31	4.21	0.12	41	3.57	0.08	45	3.71	0.07	76	3.89	0.08	76	3.92	0.07
	I	3½	42	4.56	0.11	52	4.24	0.08	52	3.81	0.08	53	3.85	0.08	94	4.14	0.08	105	4.05	0.06
	Z	4½	61	4.54	0.10	69	4.37	0.08	64	3.93	0.06	51	3.79	0.08	125	4.23	0.07	120	4.12	0.06
		5½	43	4.27	0.10	38	4.16	0.08	-	-	-	-	-	43	4.27	0.10	38	4.16	0.09	
		Genel	186	4.43	0.05	195	4.27	0.04	170	3.80	0.04	166	3.79	0.05	356	4.13	0.04	361	4.04	0.03
GENEL			284	4.46	0.04	305	4.31	0.04	264	4.15	0.05	254	4.10	0.05	548	4.31	0.04	559	4.22	0.03

Tablo 3. Karacabey Merinosu Kuzuların 90. gün Ağırlıkları.

Doğ. tipi	YIL	Koy. yaşı	1993						1994						GENEL					
			Erkek			Dişi			Erkek			Dişi			Erkek			Dişi		
			n	X	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx	n	x	Sx
T	1 ½		26	26.13	1.14	27	24.13	0.84	32	24.84	0.95	28	22.81	0.76	58	25.42	0.73	55	23.45	0.57
E	2 ½		19	26.96	1.05	23	24.62	0.83	22	29.23	1.25	22	26.24	1.02	41	28.17	0.84	45	25.41	0.66
K	3 ½		19	27.25	1.64	15	25.42	1.29	14	27.86	1.85	24	26.42	0.92	33	27.51	1.21	39	26.06	0.75
	4 ½		12	30.11	1.31	16	25.80	1.71	21	30.86	0.63	13	27.59	0.89	33	30.09	0.61	29	26.60	1.02
	5 ½		11	26.93	1.17	17	24.69	1.30	-	-	-	-	-	-	11	26.93	1.17	17	24.69	1.30
	Genel		87	27.20	0.59	98	24.81	0.50	89	27.64	0.60	87	25.40	0.49	176	27.42	0.42	185	25.09	0.35
I	1 ½		4	21.84	0.76	5	24.32	1.97	12	20.58	1.04	15	19.83	0.93	16	20.89	0.80	20	20.96	0.94
	2 ½		30	22.31	0.84	30	21.68	0.82	41	23.18	0.67	42	22.59	0.63	71	22.81	0.52	72	22.21	0.50
I	3 ½		37	24.05	0.72	50	21.65	0.47	48	25.19	0.52	53	23.97	0.49	85	24.69	0.43	103	22.84	0.36
	4 ½		56	24.94	0.58	57	21.98	0.56	64	25.77	0.41	50	23.89	0.54	120	25.39	0.40	107	22.87	0.39
Z	5 ½		40	23.23	0.56	33	21.22	0.75	-	-	-	-	-	-	40	23.23	0.56	33	21.24	0.75
	Genel		167	23.78	0.33	175	21.76	0.31	165	24.58	0.31	160	23.19	0.31	332	24.18	0.22	335	22.45	0.22
GENEL			254	24.96	0.31	273	22.85	0.28	254	25.65	0.30	247	23.97	0.27	508	25.31	0.22	520	23.39	0.19

Tablo 4. Karacabey Merinosu Kuzularının 90. Güne Kadar ki Yaşama Gücü.

Doğ. tipi	YIL	Koy. yaşı	1993				1994				GENEL			
			Canlı Doğan Kuzu Sayısı (n)	Kuzu Sayısı 90. Gün (n)	Yaşama Gücü (%)	Canlı Doğan Kuzu Sayısı (n)	Kuzu Sayısı 90. Gün (n)	Yaşama Gücü (%)	Canlı Doğan Kuzu Sayısı (n)	Kuzu Sayısı 90. Gün (n)	Yaşama Gücü (%)			
T	1 ½		54	53	98.15	60	59	98.33	114	112	98.24			
E	2 ½		50	42	84.00	46	44	95.65	96	86	89.58			
K	3 ½		37	34	91.89	41	38	92.68	78	72	92.31			
	4 ½		33	28	84.84	34	34	100.00	67	62	92.54			
	5 ½		34	28	82.35	-	-	-	34	28	82.35			
	Genel		208	185	88.94	181	175	96.68	389	360	92.54			
I	1 ½		10	9	90.00	30	27	90.00	40	36	90.00			
	2 ½		66	60	90.90	86	83	96.51	152	143	94.07			
I	3 ½		94	87	92.55	107	103	96.26	201	190	94.53			
	4 ½		130	113	86.92	115	114	99.13	245	227	92.65			
Z	5 ½		81	73	90.12	-	-	-	81	73	90.12			
	Genel		381	342	89.76	338	327	96.75	719	669	93.04			
GENEL			589	527	89.47	519	502	96.72	1108	1029	92.87			

Tablo 5. Yapağı Verimine, Lüle Uzunluğuna ve Elyaf Çapına Etki Eden Faktörlerin Etki Payları (kg, cm, µ) ve Bunlara Ait Varyans Analizi Sonuçları.

İncelenen Faktörler	Yapağı Verimi			Lüle Uzunluğu			Elyaf Çapı		
	SD	KT	KO	SD	KT	KO	SD	KT	KO
Beklenen Ortalama (µ)		4.43			7.33			21.32	
Koyunun Yaşı (Yıl)									
1 ½		1.36			3.13			-0.06	
2 ½		-0.16			-0.44			0.07	
3 ½		-0.32			-0.80			-0.06	
4 ½		-0.56			-1.05			0.03	
5 ½		-0.33			-0.83			0.02	
1993		0.09			0.33			0.29	
1994		-0.09			-0.33			-0.29	
Varyasyon Kaynağı	SD	KT	KO	SD	KT	KO	SD	KT	KO
Genel	844	1012.94		838	3653.11		837	1058.64	
İncelenen Faktörler	5	429.73	85.95***	5	2135.97	427.19***	5	121.81	24.36***
Yaş	4	423.82	105.95***	4	2099.12	524.78***	4	81.72	20.43***
Yıl	1	7.39	7.39***	1	2084.40	2084.40***	1	56.51	56.51***
Hata	839	538.21	0.69	833	1517.14	1.82	832	936.83	1.13

***: P<0.001

Tablo 6. İncelenen Çevre Faktörlerinin Karacabey Merinosu Kuzuların Doğum ve 90.gün Ağırlıkları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Varyans Analiz Sonuçları.

Varyasyon Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması
Doğum Ağırlığı			
GENEL	1107	705.89	
İncelenen Faktör	7	92.98	13.27**
Ana Yaşı	4	11.84	2.96*
Yıl	1	15.95	15.95**
Cinsiyet	1	1.40	1.40
Doğum Tipi	1	71.02	71.02**
Hata	1100	613.00	0.55
90. Gün Ağırlığı			
GENEL	1028	23718.62	
İncelenen Faktör	7	4425.44	632.20**
Ana Yaşı	4	1137.40	284.35**
Yıl	1	185.37	185.37**
Cinsiyet	1	1599.60	1599.60**
Doğum Tipi	1	2932.97	2932.97**
Hata	1021	19293.18	18.89

*: P<0.05, **: P<0.01

Yaşama gücü yönünden birinci ve ikinci araştırma yıllarındaki değerler arasında istatistikî önemde farkın (P<0.001) bulunması; araştırmanın birinci yılında kuzuların doğumlarının ve süt emme döneminin havanın sıcak ve yağışın olmadığı Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları içerisinde olması ve buna bağlı olarak meraların kötü olması, araştırmanın ikinci yılında ise doğumların ve süt emme döneminin hava sıcaklığının ılıman ve meraların iyi olduğu Nisan, Mayıs ve Haziran ayları içerisinde olmasına bağlanabilir.

Araştırma bütünüyle değerlendirildiğinde Karacabey Merinosu koyunların yapağı verimi, yapağı kalitesi ve kuzu büyüme yönünden tüm yerli koyun ırklarına üstünlük gösterdiği gözlenmiştir.

Ayrıca araştırmanın I. bölümünde döl verimi özelliklerinin incelenmesi sonucu Karacabey Merinosu koyunların mevsim dışı tohumlanabilme özelliğine sahip olduğu, buna bağlı olarak da 1 yılda 2 veya 2 yılda 3 kuzulatma programlarının bu genotipte uygulanabileceğinin ortaya konması, başta yapağı verimi ve kalitesi ve kuzuların büyüme özellikleri yönünden de yerli ırklara üstünlük göstermesi, Karacabey Merinosu koyunun Türkiye'nin en önemli genotiplerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat yanlış hayvancılık politikalarına bağlı olarak Karacabey Merinosu koyunlarının sayısının

azalmasıyla başta yapağı ve et üretiminde ülke ekonomisine katkısının azalışı göz ardı edilemez.

KAYNAKLAR

- Anonim (1995) DİE Tarım İstatistikleri Özeti, Ankara.
- Aritürk E, Akçapınar H, Aydoğan M (1985) Karayaka koyun ırkının saf yetiştirme ve melezleme ile ıslahı. Doğa Bilim Derg. Seri D1, 9(1) 21-26.
- Başpınar H (1985) Türkiye'deki başlıca koyun ırklarının yarı-entansif koşullardaki döl, süt ve yapağı verimi performansları üzerinde mukayeseli bir araştırma, İ.Ü. Vet. Fak. Derg. 11(2), 43-66.
- Demir H (1983) Dağlıç ve Ramliç koyunlarının önemli verim özellikleri yönünden karşılaştırılmaları. (Doktora Tezi). İ.Ü. Vet. Fak. İstanbul.
- Düzgüneş O, Kesici T, Gürbüz F (1993) İstatistik Metotları. A.Ü. Zir. Fak. Yayın No:1291, Ankara.
- Evrin M, Demir H, Başpınar H (1991) Kıvrıkcık koyun ırkının yarı-entansif şartlardaki verimi performansı I. kuzularda büyüme ve yaşama gücü. İ.Ü. Vet. Fak. Derg. 17(2).
- İmeryüz F (1979) Texel ve Türk Merinosu koyunlarının önemli verim özellikleri bakımından, kombinasyon imkanları üzerinde araştırmalar. Lalahan Zoo. Araşt. Enst. Yayınları:60. Ankara.
- İmeryüz F, Sandıkçioğlu M (1968) Koyun yetiştiriciliğinde yapağı. Lalahan Zoo. Araşt. Enst. Yayınları:22. Ankara.
- Müftüoğlu Ş (1974) Merinos x Morkaraman melezlerinin önemli verim özellikleri. Lalahan Zoo. Araşt. Enst. Yayınları:35. Ankara.
- Oğan M (1994) Karacabey Merinoslarında önemli verim özelliklerini seleksiyonla geliştirme olanakları. I. çeşitli özellikler bakımından performans düzeyleri. Lalahan Hayv. Araşt. Enst. Dergisi: 34 (1-2) 47-58. Ankara.
- Yalçın BC (1975) Bazı çevre faktörlerinin verim özellikleri üzerindeki etkilerinin istatistiksel eliminasyonu. İ.Ü. Vet. Fak. Derg. 1(1) 82-102.
- Yalçın BC, Aktaş G(1976) Ile de France ve Akkaraman koyunları ile bunların melezlerinin verimle ilgili üzerinde karşılaştırmalı araştırmalar. İ.Ü. Vet. Fak. Derg. 2(1) 21-40.
- Yalçın BC, Müftüoğlu Ş, Yurtçu B (1980) Orta Anadolu Merinoslarının verim özelliklerinin seleksiyonla geliştirilmesi üzerinde araştırmalar. Lalahan Zoo. Araşt. Enst. Yayınları:61. Ankara.
- Yalçın BC, Özcan H, Evrim M, Altınel A (1980) İmroz koyun ırkının yarı-entansif koşullardaki verim performansı. II. döl verimi, süt verimi ve yapağı özellikleri. İ.Ü. Vet. Fak. Derg. 6(1-2) 11-21.